

MOJA ŽIVOTNA PRIČA

POUKA ZA MLADE LJUDE

NADA MAJKIĆ-SINGH

NADA MAJKIĆ-SINGH

MOJA ŽIVOTNA PRIČA

POUKA ZA MLADE LJUDE

Primam čestitke za rođendan od koleginica (Beograd, april 2019).

NADA MAJKIĆ-SINGH

MOJA ŽIVOTNA PRIČA POUKA ZA MLADE LJUDE

Danas je 08. april 2023. godina. Napunila sam 76. godina. Duže vremena moji bivši studenti, a i kolege, me ubeđuju da napišem svoju životnu priču koja može biti poučna za mnoge. Na kraju sam evo popustila i opisacu svoj celokupni život, probleme na koje sam nailazila, prevazišla ih i evo me danas opisujem ih

Majkić Japra – pogled na brda.

kao pouku naročito za mlade koji moraju istrajati i biti uporni u životu. Danas sam dobila preko 800 čestitki za rođendan od prijatelja, kolega i mojih bivših studenata. Najtoplije im zahvaljujem na divnim čestitkama i porukama. Smatram da sam svojim radom i znanjem uticala na mnoge mlade ljude koji su danas izvanredni stručnjaci, a pre svega ljudi. Mislim da ne

Majkić Japra – pogled na selo.

treba da navodim njihova imena. Oni će se prepoznati, a takođe će i svi dobronamerni ljudi znati o kome se radi. Oni su ti koji opravdavaju sve moje napore i teškoće kroz koje sam godinama prolazila.

Rođena sam 08. aprila 1947. godine (na Uskrs) u Majkić Japri, selu ispod planine Grmeč u Bosni i Hercegovini u Jugoslaviji. Moji roditelji su Trivo Majkić i Mara Majkić (rođena Topolić). Nama je susedno selo bilo Hašani u kome je rođen Branko Čopić. Majkić Japra je predivno selo u kome sam završila četiri razreda osnovne škole. Učitelj mi je bio

Majkić Japra – pogled na planinu Grmeč.

Mile Adamović. Prema istorijskim podacima ljudi koji su živeli u Majkić Japri u selidbama došli su negde iz Hercegovine, možda čak i iz Crne Gore.

Selo je okruženo brdima, a u daljini uvek smo gledali predivnu planinu Grmeč, naročito zimi kad padne sneg. Kroz selo protiče reka JAPRA, a selo je prema legendi dobilo ime Majkić tako što je jedna porodica imala više sinova od koji je najmlađi bio najvredniji i stalno su ga zvali „majka, majka..“ te tako nastadoše Majkići, odnosno Majkić Japra. Slično je tako i u mojoj porodici! Dugo sam mislila da u selu žive samo Majkići, međutim u selu ima i drugih sa prezimenima

Lukići, Marjanovići, Adamovići, Mutići, Davidovići,
Zorići...

Ja sam kao dete od 5 godina već čuvala i do 100 ovaca koje smo imali, kao i desetak krava. Vodili smo ih na ispašu na livade na brda i evo sad mi nije jasno kako sam ih razdvajala i sve vraćala kući, pošto su tu pasle ovce drugih komšija i zadružne ovce. Ali uvek sam ih sve vratila na broju. Dok sam ih čuvala uz njih sam i učila i to naglas, te je sve odjekivalo, a komšije su znale da ja to učim uporno.

U školu sam pošla sa 6 godina. Do škole koja se nalazila odmah uz crkvu pešačila sam nekoliko kilometara i

Majkić Japra – moja osnovna škola.

Stara crkva odmah pored škole.

zimi i leti. Naročito sam strahovala kad je trebalo da pređem reku Japru na kojoj se nalazilo kao most neko brvno koje smo zvali „vrljika“.

Moj otac Trivo Majkić je tada bio u Beogradu, stanovao je kod strica Obrada u Knez Mihajlovoj ulici 34, odmah prekoputa Akademije nauka. Radio je kao konduker u GSP-u. Inače moj otac je još pre Drugog svetskog rata kao radnik u Srbiji postao komunista. U ratu je bio partizan, prvoborac, nosioc Partizanske spomenice, a kasnije je postao oficir. Međutim, nije ga to mnogo zanimalo pa je otišao u Beograd gde se zaposlio.

Moja majka Mara Majkić je ostala u Japri i pored mene koja sam najstarija imala je još četiri sina. O nama je brinuo stric Mićo Majkić sa kojim smo živeli. Majka je završila samo tri razreda osnovne škole, ali je bila veoma inteligentna i sposobna žena, što će se pokazati kasnije kad smo se doselili na Dorćol u Beogradu.

Ovde moram da se prisetim da nam je stric Mićo tokom dugih zima čitao junačke narodne pesme iz Kosovskog ciklusa. Ove knjige su stizale takoreći ilegalno iz Beograda, nije ih bilo moguće nabaviti. U mom kraju se ovo jako cenilo i poštovalo sve što je činilo, kako Kosovski boj tako i sve kasnije vezano za Kosovo i Metohiju. Mi deca smo te pesme znali napamet.

Kako sam krenula sa 6 godina u osnovnu školu i završila četiri razreda u Majkić Japri koja nije imala osmogodišnju školu, došlo je vreme da me pošalju kod oca u Beograd da nastavim sa daljim školovanjem. Ovo mi je ostalo u trajnoj uspomeni: sa volovskim kolima vozili su me noću u Sanski Most odakle je dalje trebalo

Osnovna škola „Đorđe Jovanović“.

da putujem u Beograd. Gledala sam nebo puno zvezda i osećala se kao kad su Osmanlije odvozile decu iz Srbije u janjičare. To mi je ostalo u trajnom sećanju.

U Beogradu su me upisali u školu „Đorđe Jovanović“ kod Kalemegdana u Uzun Mirkovoj ulici. Nedavno sam od jedne Turkinje saznala šta znači „Uzun“, ali ću to kasnije objasniti. Kako je škola na Dorćolu, tu smo u odeljenju imali pored Srba, Muslimane i Jevreje. Svi smo bili jako složni ali i prilično „nevaljali“. Bežali smo sa časa, odlazili na Kalemegdan. Ali brzo su nam doskočili. Za razrednog starešinu postavili su nam nastavnika fiskulture Svetislava Markovića, koji je

Moja osnovna škola „Đorđe Jovanović“, sada „Pedagoški muzej“.

od nas napravio najbolje odeljenje u školi. Kad smo završili osmi razred bilo je 28 odličnih učenika. Ja sam njemu i mom razrednom starešini Bogoljubu Stoševiću iz Prve beogradske gimnazije posvetila svoju doktorsku disertaciju. Obojica su bili na mojoj odbrani i jako ponosni na mene.

Ispričaću jedan detalj koji se desio odmah na početku mog petog razreda. Nastavnica srpskog jezika je tražila da recitujem pesmu o Kraljević Marku. Kako smo mi u mom rodnom mestu u školi to recitali onako kako ide uz gusle, ja sam počela da recitujem zapevajući. Moji drugari su umrli od smeha. Međutim, nastavnica

je reagovala na pravi način, svi učenici su razumeli i kasnije postali moji najbolji drugari. Imali smo i strogu nastavnicu matematike Mariju Bećin, koja je kad je ulazila u odeljenje strogo naređivala „skamije u red, teke na skamije“. Pa vi sad vidite šta to znači. Mi smo znali!

Kasnije smo svi po završetku osnovne škole prešli u Prvu beogradsku gimnaziju. Kao što sam već navela završila sam Prvu beogradsku gimnaziju kao odličan učenik. U trećem razredu postala sam član Saveza komunista. Naime, moj razredni starešina Bogoljub Stošević je otišao kod mojih roditelja i pitao ih da li se slažu da me prime u partiju. Oni su se naravno složili sa tim. Ovo navodim da bi se znalo kako su primani tada članovi partije, ne sa pisanom molbom i sl. Kasnije je došlo do takvih postupaka pa je i to jedan od razloga što nam se raspala zemlja, a i partija.

Međutim, ovde moram reći da je moj otac 1965. godine vratio partijsku knjižicu jer je video gde to sve vodi. To je imalo posledice i po mene i moj izbor u nastavnička zvanja. Tad se u biografiji pisala i „moralno politička podobnost“. Na Fakultetu nisu dozvoljavali da mi u biografiji stoji da je moj otac bio predratni komunista.

Diplomski rad radila sam vezano za „Proteine“, a profesorka hemije me je posavetovala da upišem Farmaceutski fakultet, a ne Hemijski fakultet, jer se na

Prva beogradska gimnazija osnovana 1839. godine.

Profesor Ivan Berkeš na Farmaceutskom fakultetu sa saradnicima i specijalizantima, Beograd, 1968. godine.

njemu, kako je rekla, izučava medicinska biohemija. To sam i učinila i upisala se na Farmaceutski fakultet 1965. godine. Fakultet sam završila 9. oktobra 1969. godine i odmah se upisala na poslediplomske studije iz medicinske biohemije na Zavodu za medicinsku biohemiju kojim je rukovodio Prof. dr Ivan Berkeš. Na poslediplomske studije zajedno smo se upisale Slavica Đorđević (kasnije Spasić, SS) i ja. Upoznale smo se prvog dana kad smo došle na Fakultet i družile pune četiri godine i bile najbolje drugarice. Ona je kasnije postala i moja kuma na venčanju. Zašto ovo pišem videćete kasnije.

Na slici smo i nas dve drugarice Slavica Spasić i ja.

U Zavodu za medicinsku biohemiju radili su profesori Bora Kapetanović, Jovana Rosić i Radmila Avramović, dva tehničara i jedan spremač.

Magisterijum sam završila za predviđene dve godine i odmah upisala doktorske studije 1971. godine. Profesor Berkeš pre toga primio je SS za asistenta jer je bila iz Kraljeva, a mene eto pošto sam iz Beograda nije. Meni je 1971. godine umro otac, a majka ostala sa petoro dece, te je Profesor Berkeš odlučio da i mene primi za asistenta kako bi imali neka primanja.

Doktorsku disertaciju sa temom „Postavljanje kinetičke metode za određivanje aerobnih transhidrogenaza uz ABTS” završila sam za dve godine i objavila dva rada u svetskim časopisima, mada to tad nije ni bilo neophodno. Trebalo je pristupiti odbrani. Međutim, Profesor Berkeš je držao moju disertaciju i ništa nije komentarisao. Na kraju sam ga pitala „Profesore da li ta moja disertacija valja?“. Rekao je „Da, Nada ali ne da Sava Stanimirović“. Tada je Profesor Sava Stanimirović bio Dekan Farmaceutskog fakulteta, a eto ja sam tako mlada uradila doktorat i to se nije uklapalo u praksu na Fakultetu i Univerzitetu, doktoriralo se npr. sa 45 godina. Međutim, Profesor Berkeš je tad predamnom opsovao i rekao „Nada idemo na odbranu“.

Farmaceutski fakultet Univerziteta u Beogradu.

Odbranila sam tezu, ali je stručna služba dugo držala i nije slala na Univerzitet na kome je trebalo u roku od šest meseci da budem promovisana u doktora nauka. Ipak, upornošću sam ih ubedila da moraju tezu da dostave Univerzitetu, te sam ja promovisana sa nekoliko akademika (među njima bio je i Ljubiša Rakić, a drugima neću sad ovde pominjati imena), ali evo da vidite samo kad se doktorira, te su neki bili akademici, a nisu imali doktorat. S ponosom želim da kažem da sam ja **statistički najmlađi doktor nauka u našoj zemlji, odnosno tad u Jugoslaviji, a taj rekord držim još i danas.** Međutim, ovim činom ja sam otvorila put te su kasnije i drugi na mom Fakultetu doktorirali u nekim pristojno mlađim godinama.

Kao što sam navela na Farmaceutskom fakultetu u Beogradu radila sam od 1971. godine kao asistent za predmet medicinska biohemija. Godine 1978. Profesor Berkeš me predlaže za docenta, međutim na moj referat Profesor Brana Janković stavlja primedbu da sam ukrala jedan rad i osporava moj izbor. Naime, kod Profesora Berkeša specijalizirala je Lidija Cemović koja je nevoljno radila svoj specijalistički rad. Profesor mi je rekao „uradi ga Nada“ i Nada ga uradi. Zatim je objavio rad na koji je stavio samo svoje ime i moje ime kao autora, a ne i Lidiju Cemović. Katedra osporava moj izbor pošto značajan profesor našeg Fakulteta Branislav Janković po zadatku stavlja primedbu da sam „ukrala“ tuđi rad. Tad sam bila partijski sekretar

nastavničke organizacije, iako opet „tako mlada“. Odlazim u Univerzitetski Komitet i kažem im „drugovi jel vidite šta mi oni rade“. Sekretar mi odgovara „pa borite se drugarice“. Nisam imala izbora. Zakazujem partijski sastanak na Farmaceutskoj hemiji. Diskusija traje u nedogled. Svi govore „pa kako je ona tako mlada mogla toliko da uradi“ i slično. Predhodno me je pozvala Profesorka Persida Berkeš, profesorova supruga koja mi daje anonimno pismo koje je dobila i kaže „pročitaj ga Nada“. Čitam ga: „Ona je profesorova ljubavnica te je zato predlaže“. Profesor je rođen 1910. godine kao moj otac, a ja 1947. godine. Rasprava i dalje traje. Javlja se profesor Milan Mirić i kaže „pa ljudi ona toliko voli biohemiju da je šteta da je oteramo“. Rasprava i dalje traje ali i zaključuju da odobravaju moj izbor.

Znala sam od koga je poteklo pismo, kao i ko je sve organizovao. Organizator je bila profesorka Zorka Blagojević, koja je instruirala Dekana Profesore Nikolu Tufegdžića i Branislava Jankovića. Inače ona je mene jako volela u toku studija i tražila da dođem na Farmaceutsku hemiju za koju ja nisam bila zainteresovana. Nije podnosila Profesora Berkeša jer je bio veliki intelektualac, tako da verujem da je ovakva osveta prvenstveno bila uperena i prema njemu. Inače na sličan način oterali su još neke mlade sposobne ljude sa Fakulteta. Mnogo kasnije kad je već bila u penziji, a ja joj pomagala oko laboratorijskih analiza rekla mi

je „znam ja Nada da si ti bila najbolja na Fakultetu“. Profesor Tufegdžić takođe već u penziji pozvao me je kod njega. Kad sam došla on plače, a ja naivno kažem Profesore pa sve mogu da učinim misleći da je bolestan, a on mi kaže! “Ne, Nada ja sam se ogrešio o tebe jer sam dozvolio da ti urade ono“. I ja sam njega jako volela i rekla sam mu „Ma Profesore sve sam ja već tada razumela“. Zorka je imala sistem, kad joj se neko usprotivi ona mu samo kaže „ćuti ti iz četničke familije, a inače svi su bili članovi SK“. Takođe i profesor Mirić. Nedavno sam ga pitala „Profesore što ste to tada uradili, bilo bi mi bolje da sam otišla sa Fakulteta“. Tako sam izabrana u zvanje docenta (1978), a kasnije i u vanrednog profesora (1984) i redovnog profesora medicinske biohemije i kliničke enzimologije 1988. godine. Specijalista sam medicinske biohemije. Bila sam Upravnik Zavoda za medicinsku biohemiju Farmaceutskog fakulteta u Beogradu od 1984. do 1995. godine. U tom periodu sam, prvo kao asistente primila Marinu Stojanov i Zoranu Jelić, a kasnije Svetlanu Ignjatović, koje su napredovale sve do redovnog profesora.

Iz oblasti medicinske biohemije usavršavala sam se kroz poslediplomske i doktorske studije u Zavodu za medicinsku biohemiju Farmaceutskog fakulteta pod rukovodstvom prof. dr Ivana Berkeša, kao i u Engleskoj (1972) u Londonskoj politehničkoj školi (North-East London Polytechnic School) i na

Univerzitetu u Njukaslu, u Institutima za kliničku biohemiju i eksperimentalnu biologiju (University of Newcastle upon Tyne, Newcastle University Hospital, Department of Clinical Biochemistry). Prva sam u našoj zemlji uvela tehnike analiziranja izoenzima u kliničkoj praksi, čime sam doprinela edukaciji specijalizanata i posleddiplomaca iz medicinske biohemije. Sa asistentom Vesnom Kalimanskom radila sam genetski polimorfizam kada smo dokazale da svi narodi u Jugoslaviji (Srbi, Hrvati, Slovenci, Muslimani, Makedonci, Crnogorci) imaju isti slovenski genom. Strašno je da su se kasnije braća ubijala, a da je stvoreno toliko nacija od nas koji smo isti narod.

Glavne oblasti mog istraživačkog rada bile su klinička enzimologija, genetski polimorfizam, uticaj lekova na nivo kliničko-biohemijskih parametara, uloga biološki aktivnih proteina u metaboličkim procesima i standardizacija pojedinih kliničko-biohemijskih metoda. Rukovodila sam istraživačkim projektima „Metodička istraživanja u analitici enzima” (1976–1990), „Genetski polimorfizmi humane krvi” (1981–1990) i „Uloga biološki aktivnih proteina u metaboličkim procesima” (1990–2001). Od 2002. do 2011. godine rukovodila sam projektom „Laboratorijski pokazatelji oštećenja i disfunkcije organa” koji je finansiralo Ministarstvo za nauku, tehnologije i razvoj Republike Srbije. Autor sam sa saradnicima preko 15 originalnih

postupaka za određivanje aktivnosti enzima ili supstrata pomoću enzima. Većina rezultata istraživačkog rada je objavljena u vodećim međunarodnim časopisima iz oblasti kliničke biohemije i enzimologije. Objavila sam preko 350 naučnih i stručnih radova (100 u domaćim; 140 u međunarodnim i 110 u vodećim međunarodnim časopisima) i 350 saopštenja na domaćim i međunarodnim kongresima iz oblasti medicinske biohemije. Održala sam preko 50 uvodnih, plenarnih predavanja.

Učestvovala sam u izvođenju dodiplomske, posle-diplomske i specijalističke nastave na svim nivoima obrazovanja iz oblasti medicinske biohemije. Posebno sam se angažovala na formiranju profila-medicijski biohemičar, koji se danas školuje po savremenom programu u okviru petogodišnjih studija na Farmaceutskom fakultetu, kao i osavremenjivanju programa specijalizacije iz medicinske biohemije. Godine 1986. utvrđivana je matičnost na Beogradskom Univerzitetu i primena Bolonjskih pravila. Tada sam se uz podršku profesora Miloša Aleksića, koji je bio dekan Farmaceutskog fakulteta izborila da je naš Fakultet isključivo matičan za medicinsku biohemiju, koja se na njemu isključivo izvodila od samog osnivanja. Mojom inicijativom i upornošću stvoreni su savremeni programi studija koji se priznaju svuda u svetu.

Bila sam mentor pri izradi brojnih magistarskih radova, specijalističkih radova i doktorskih disertacija, a kasnije

i diplomskih radova studenata na oba profila studija; magistar farmacije i magistar farmacije-medicinski biohemičar. Iz oblasti medicinske biohemije napisala sam preko 20 udžbenika, od kojih naročito treba pomenuti Kliničku enzimologiju (1993), Kliničku enzimologiju, drugo izdanje (2012), Medicinsku biohemiju (1994) i Medicinsku biohemiju, drugo izdanje (2006). Urednik sam monografija *Advances in Laboratory Medicine* (DMBJ – Beograd, 1997) i *Primena medicinske biohemije u laboratorijskoj medicini* (DMBJ, 2000) i prvi autor i urednik monografija *Razvoj medicinske biohemije u Jugoslaviji* (DMBJ – Beograd, 1998), *Centralna laboratorija i Institut za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije –1952 u reči i slici 2002*, (DMBJ – Beograd, 2002), *Srpska medicinska biohemija u 21. veku – posle 70 godina* (DMBS – Beograd, 2015), Naučni fond „Profesor Ivan Berkeš“ Scientific Foundation „Professor Ivan Berkeš“ (DMBS – Beograd, 2021) i *Professional Activities of Serbian Laboratory Medicine Specialists in Balkan Region* (DMBS – Beograd, 2022). Na poziv Zavoda za izdavanje udžbenika napisala sam dva udžbenika za srednju medicinsku školu iz oblasti medicinska biohemija, po kojima se izvodi nastava dugi niz godina.

Нада Мајкић-Singh • Јелена Ђурђевић • Јован Каварић

РАЗВОЈ МЕДИЦИНСКЕ БИОХЕМИЈЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ

Razvoj medicinske biohemije u Jugoslaviji (DMBJ – Beograd, 1998).

НАДА МАЈКИЋ-SINGH

СРПСКА
МЕДИЦИНСКА
БИОХЕМИЈА
У 21. ВЕКУ

ПОСЛЕ 70 ГОДИНА

Srpska medicinska biohemija u 21. veku – posle 70 godina
(DMBJ – Beograd, 2015).

Ceneći delo svog učitelja i eminentnog stručnjaka Prof. dr Ivana Berkeša na moju inicijativu, Društvo medicinskih biohemičara Jugoslavije (danas Društvo medicinskih biohemičara Srbije) i Farmaceutski fakultet Univerziteta iz Beograda, formirali su 1997. godine **Naučni fond „Profesor Ivan Berkeš“** i ustanovili **„Godišnju naučnu konferenciju“** koju posvećuju životu i delu Profesora Ivana Berkeša.

Počevši od 1998. godine na Naučnim konferencijama prikazuju se magistarske i doktorske teze iz naučne oblasti medicinske biohemije i iz srodnih disciplina u toku protekle godine. Svrha **Naučnog fonda** je dodela novčane nagrade studentima Farmaceutskog fakulteta oba profila studija (diplomirani farmaceut-medicinski biohemičar; sada magistar farmacije-medicinski biohemičar i magistar farmacije), koji su najkraće studirali i diplomirali sa najvišom prosečnom ocenom u protekloj školskoj godini. Do sada su održane 23 Naučne godišnje konferencije na kojima je 52 laureata primilo Diplome i novčane nagrade Fonda. Njihove biografije prikazane su u monografiji Nada Majkić-Singh, Snežana Jovičić: **Naučni Fond „Profesor Ivan Berkeš“ Scientific Foundation „Professor Ivan Berkeš“** DMBJ, 2021.

Društvo medicinskih biohemičara Srbije

Naučni fond »Profesor Ivan Berkeš«

Diploma

za vrhunski doprinos u oblastima
farmacije i medicinske biohemije

Suzani Jarić

Predsednik
Društva medicinskih biohemičara Srbije

Zorica Šumarac

Prim. dr sci. Zorica Šumarac

Beograd, 07. novembar 2021.

Direktor
Društva medicinskih biohemičara Srbije

Nada Majkić-Singh

Prof. dr Nada Majkić-Singh

Godine 1986. Magistra Milica Marković načelnik laboratorije na Neurohiruškoj klinici Kliničkog Centra Srbije me ubeđuje da moram doći u Klinički Centar Srbije i sa njom objediniti sve laboratorije sa klinika. Bilo ih je preko petnaest. Rekla sam joj da ja to ne znam, s obzirom da mi u Zavodu za medicinsku biohemiju nažalost nismo imali kontakte sa pacijentima, što i jeste bilo neophodno. Medicinski biohemičar je zdravstveni radnik koji treba da radi sa biološkim materijalima pacijenata na klinikama. Dugo me je ubeđivala što sam ja odbijala. Shvatila sam da je to zaista neophodno i popustila. Moram reći da je tome doprineo i Ljubiša Tadić „čuveni Žuća“ koji je bio moj kolega, partijski sekretar na fakultetu kad sam bila student i radio je u Jugohemiji. On mi je rekao u ulici Dr Subotića „ti to moraš prihvatiti“. Poslušala sam ga.

Tad se otvarao novi Urgentni centar i Poliklinika i mi smo se predano dale u rad. Od Magistre Milice Marković sam zaista mnogo naučila. Tad se sa mnom uključuju Slavica Spasić, Zorana Jelić i Marina Stojanov. Počele smo rad negde na proleće 1986. godine. Organizovale prijem biohemičara i laboranata. U avgustu se ne pojavljuje Slavica Spasić, a Zorana i Marina koje su zasnovale radni odnos radile su nekoliko godina i one su se povukle. Bio je to svakako veliki udarac konceptu koji smo formirali. Ostale su da rade Svetlana Ignjatović i Violeta Dopsaj koju sam kasnije primila. Bio je to mukotrpan posao, pogotovo što su kolegice magistre sa klinika bile protiv objedinjavanja, a takođe i neki doktori. Veliku muku

ДРУШТВО
МЕДИЦИНСКИХ БИОХЕМИЧАРА СРБИЈЕ

ФОНД
»МАГИСТРА МИЛИЦА МАРКОВИЋ«

додељује

ГОДИШЊУ НАМЕНСКУ НАГРАДУ ЗА 2012. ГОДИНУ

Милки Голубовић

за унапређење технолошких и организационих
принципа рада клиничко-биохемијских лабораторија
у Републици Србији

У Београду, септембра 2012.

ПРЕДСЕДНИК

Нада Мајкић-Синг
Проф. др Нада Мајкић-Singh

ДРУШТВО
МЕДИЦИНСКИХ БИОХЕМИЧАРА СРБИЈЕ

ФОНД
»МАГИСТРА МИЛИЦА МАРКОВИЋ«

додељује

ГОДИШЊУ НАМЕНСКУ НАГРАДУ ЗА 2014. ГОДИНУ

Биохемијској лабораторији
ДЗ »Др Милорад Влајковић«

за унапређење технолошких и организационих
принципа рада клиничко-биохемијских лабораторија
у Републици Србији

ПРЕДСЕДНИК ФОНДА

Милош Голубовић
Прим. Милка Голубовић

Београд, 9. септембар 2014.

ПРЕДСЕДНИК ДМБС

Зорица Шумарац
Прим. др Зорица Шумарац

sam imala sa Profesorom Zoranom Rolovićem, koji je kasnije na sastanku direktora a i meni lično rekao da sam napravila veliku pravu laboratoriju i čestitao mi pred svim direktorima Kliničkog Centra Srbije na moje veliko iznenađenje. Svakako je bilo velikih otpora.

Iz velikog poštovanja i zahvalnosti ceneći izuzetan i nezaboravan doprinos stručnom unapređenju medicinske biohemije, Društvo medicinskih biohemičara Srbije je, na inicijativu njenih najbližih saradnika i prijatelja, 12. aprila 2012. godine na sednici Izvršnog odbora Društva medicinskih biohemičara Srbije osnovalo **Fond „Magistra Milica Marković“**, u znak sećanja na magistru Milicu Marković, veliku, među najboljim srpskim magistrima biohemije, vanvremenskog biohemičara i istrajnog pregaoca praktične kliničke biohemije. Fond je uspostavio godišnju namensku nagradu **„Magistra Milica Marković“** koja se dodeljuje kliničkim biohemičarima ili laboratorijama za unapređenje tehnoloških i organizacionih principa rada kliničkih laboratorija, za visoko profesionalno angažovanje pojedinaca ili tima na planu rada i organizacije laboratorijske službe u cilju poboljšanja kvaliteta laboratorijskih usluga, za promociju struke prema preporukama magistre Milice Marković.

Kao što sam rekla počev od 1986. godine, sa saradnicima sam se angažovala na formiranju i organizaciji objedinjene kliničko-biohemijske službe u Kliničkom Centru Srbije, koja je prerasla u Institut za medicinsku biohemiju, kao referentnu laboratorijsku službu

Prof. dr Nada Majkić-Singh prima sertifikat ISO 9001:2000 od Sofije Đurđević, direktora JUQS-a (Beograd, 15. maj 2001. godine).

u Srbiji i Jugoslaviji. S obzirom na to da Institut za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije obavlja zdravstvenu dijagnostičku delatnost od posebne važnosti, pod mojim rukovodstvom u 2000. godini u laboratorijama Instituta za medicinsku biohemiju prvi put je u našoj zemlji uveden sistem menadžmenta kvalitetom prema Standardu ISO 9001:2001 i akreditacija prema standardu ISO 17025 i ISO 15189. Institut je takođe sprovodio nacionalni program spoljašnje kontrole kvaliteta svih laboratorija u zemlji, poznat kao SNEQAS–medicinska biohemija.

Dr Miloš Jelić, direktor JUAT-a uručuje prof. dr Nadi Majkić-Singh sertifikat o akreditaciji Instituta za medicinsku bihemiju Kliničkog Centra Srbije na Četvrtoj naučnoj konferenciji »Profesor Ivan Berkeš«, Beograd, 2004. godine.

Акредитационо тело Србије

Accreditation Board of Serbia

Београд

Belgrade

на основу члана 8. Закона о акредитацији

Pursuant to the Article 8. of the Law on Accreditation

додељује

Issues

СЕРТИФИКАТ О АКРЕДИТАЦИЈИ

Accreditation Certificate

којим се потврђује да организација

which confirms that

**Клинички центар Србије
Институт за медицинску биохемију
Београд**

акредитациони број

accreditation number

03-001

задовољава захтеве стандарда

meets requirements of

SRPS ISO/IEC 15189:2008

те је компетентна за обављање послова испитивања

thus being competent for performing tests

**који су специфицирани у
Решењу о утврђивању обима акредитације**

specified in the Schedule of Accreditation

Сертификат додељен

Date of granting

2009-06-26

Акредитација важи до

Expiry date

2013-06-26

ATC

Директор

Sertifikat o akreditaciji Instituta za medicinsku biohemiju prema standardu ISO 15189.

FQCE

FOND ZA KULTURU KVALITETA I IZVRSNOST
FUND FOR QUALITY CULTURE AND EXCELLENCE

**NACIONALNA NAGRADA ZA
POSLOVNU IZVRSNOST SRBIJE**

OSKAR KVALITETA
Kategorija malih i srednjih organizacija

OBLAST

*Procesi
Zadovoljstvo kupca/korisnika*

*Predsednik
ŽIRIJA NAGRADE*

Dr. Predrag Bubalo

*Predsednik FQCE
Fond za kulturu kvaliteta i izvrsnost*

Vladimir Trajkovic

11 Beograda, 9. novembra 2006.

Sertifikat »Oskar kvaliteta« dodeljen Institutu za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije u 2006. godini u kategoriji malih i srednjih organizacija za oblast Procesi i Zadovoljstvo kupca/korisnika.

FQCE

FOND ZA KULTURU KVALITETA I IZVRSNOST
FUND FOR QUALITY CULTURE AND EXCELLENCE

NACIONALNA NAGRADA ZA
POSLOVNU IZVRSNOST SRBIJE

OSKAR KVALITETA

Kategorija malih i srednjih organizacija

KLINIČKI CENTAR SRBIJE
INSTITUT ZA MEDICINSKU BIOHEMIJU

APSOLUTNI POBEDNIK
AWARD WINNER

Predsednik

ŽIRJA NAGRADE

Mr Mladan Dinkić

Predsednik FQCE

Fond za kulturu kvaliteta i izvrsnost

Vladimir Trajković

U Beogradu, 12. novembra 2009.

Sertifikat »Oskar kvaliteta« dodeljen Institutu za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije kao apsolutnom pobedniku, 2009. godine.

Prof. dr Nada Majkić Singh, direktor Instituta za medicinsku biohemiju, prima nagradu »Oskar kvaliteta« u Privrednoj komori Srbije od Vesne Perić, direktorke SIEPE, 2009. godine

Pod mojim rukovodstvom Institut je ostvario značajnu međunarodnu saradnju. Sa saradnicima sam izradila sveobuhvatni priručnik za pacijente i lekare pod nazivom „Indeks parametara“ kojim se detaljno opisuje preko 1000 vrsta laboratorijskih analiza koje se izvode u različitim biološkim materijalima u Institutu za medicinsku biohemiju Kliničkog

Centra Srbije. Direktor Instituta, odnosno Centra za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije bila sam neprekidno sve do kraja 2012. godine.

Razvoj **Centralne kliničke laboratorije** počevši od 1950. godine na Internoj B klinici Medicinskog fakulteta i kasnije **Instituta za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije** opisala sam sa saradnicima u monografiji Nada Majkić-Singh: **CENTRALNA LABORATORIJA & INSTITUT ZA MEDICINSKU BIOHEMIJU KLINIČKOG CENTRA SRBIJE 1952 u reči i slici 2002**; DMBJ, 2002. (www.dmbj.org.rs). Ponosna sam na sve svoje saradnike, biohemičare, tehničare i spremače koji su davali sve od sebe da naša služba bude jedna od najuspešnijih u Kliničkom Centru Srbije, kao i na administrativnu službu Kliničkog Centra Srbije koja nam je pružala veliku pomoć i imala razumevanja za sve naše probleme.

Kad se raspao Savez Komunističke partije ja nisam ušla u Socijalističku partiju, niti ni u jednu drugu partiju. Opstala sam kao direktor Instituta za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije trideset godina, a u tom periodu su pokušali da me smene pet puta. Opisaću i ko je to bio. Prvu smenu organizovao je Jovan Janković (JJ) koji je to tražio od direktora Kliničkog Centra Srbije Profesora Jovana Hadži-Đokića, svog prijatelja. Nažalost nije uspeo. Ideja mu je bila da samo njegova oprema (Firme Libertas, kasnije Interlab) bude u Institutu od nacionalnog značaja, koji je po obimu i

Nada Majkić-Singh

CENTRALNA LABORATORIJA & INSTITUT ZA MEDIČINSKU BIOHEMIJU KLINIČKOG CENTRA SRBIJE

Centralna laboratorija i Institut za medicinsku biohemiju Kliničkog centra Srbije
–1952 u reči i slici 2002.

Zgrada Kliničkog centra Srbije u kojoj je bio Institut za medicinsku biohemiju.

Upravna zgrada Kliničkog centra Srbije.

značaju morao da ima svu neophodnu svetsku opremu. Inače on je „bio moj prijatelj, kolega“, pa vidite šta to znači. Ponovio je to još dva puta kod Profesora Đorđa Bajeca i kod Profesora Vojka Đukića, koji su bili takođe direktori Kliničkog Centra Srbije. Pitala sam Profesora Đukića, pa što to niste uradili, bilo bi mnogo bolje da sam otišla. Nje imao odgovor.

Od profesora Đorđa Bajeca Violeta Dopsaj, koja je tad ušla u Demokratsku stranku tražila je da me smeni. Zvao me je u njenom prisustvu i pitao me je „ovde neka Vaša sa čudnim prezimenom“. Ja mu kažem jel Dopsaj, pa šta hoće? Kaže da Vas smenim. Ja sam odgovorila „pa smenite me u čemu je problem“. Nije joj realizovao zahtev.

Najtragičniji zahtev da me smeni došao je od Slavice Spasić (moje kume) i Zorane Jelić od Direktora Milivoja Stamatovića, koji me je pozvao dok su još bile kod njega i rekao mi doslovce „ovde neke budale sa Vašeg Fakulteta“. Ja ga pitam pa šta hoće. Rekao mi je „traže da Vas smenim, a ja sam im rekao tamo su vrata, ja svoje direktore postavljam i smenjujem“. Svaka mu čast. Moje kolegice sa Fakulteta su tražile da se specijalizacija ne odvija u Institutu za medicinsku biohemiju Kliničkog Centra Srbije, već na Fakultetu gde bi vršile određivanje na goveđem serumu, što sam i ja kao student radila! I u budućnosti sve su činile da se napravljen koncept sruši. SS je kao što sam rekla i moja drugarica sa studija i venčana kuma. Lično sam

pomogla da doktorira s obzirom da su i ona i njen sin bili bolesni te nije mogla da radi ništa eksperimentalno. Ubedila sam profesora Berkeša da joj omogući da statistički obradi rezultate analiza pacijenata uzete sa klinika, kao i kasnije da uvede predmet Statistika (koji je i bio neophodan) koji je do kraja karijere predavala. Ali, jasno je kad nekom pomogneš da nešto uradi, on ti se kasnije u svakom slučaju osveti pošto to sam nije mogao isto da uradi. Bilo je više takvih primera, ali ne bih o njima!

Osim njega najbolji direktor Kliničkog Centra Srbije bio je Miloš Sretenović, koji je nažalost prerano preminuo, ali on je na početku otvaranja i organizacije Kliničkog Centra Srbije sve dao stručnjacima da organizuju. Inače sâm on je bio pravnik i to je bilo pravo rešenje.

Od raspada zemlje dobila sam više anonimnih pisama. Sva uglavnom sa pitanjem „Zašto primaš Hrvaticu“? Nama su iz Hrvatske i BiH pristizale kolege biohemičari i tehničari. Sve koje sam mogla primila sam. Nikad nikoga nisam pitala koje je nacionalnosti, a sva pisma sam u potpunosti ignorisala. Eto kakvih ljudskih stvorenja ima! Šta reći!

Bila sam predsednik Upravnog odbora Zavoda za farmaciju Srbije (1993–2003), kao i osnivač Farmaceutске Komore i prvi predsednik Skupštine Farmaceutске komore Srbije (od 1997. do 2001.). Inicijator sam i osnivač Komore biohemičara Srbije,

čiji sam predsednik Skupštine bila od 2006. do 2014. godine. Bila sam predsednik Nadzornog odbora Instituta za transfuziju krvi Srbije od 2009. do 2012. godine. Od 1994. do 2003. godine bila sam predsednik Savezne Komisije za medicinsku biohemiju, kao i Republičke Komisije za medicinsku biohemiju i kliničku biohemiju, a od maja 1992. godine predsednik sam Komisije za primarijate Farmaceutskog Društva Srbije. Značajno je istaći da sam uspela da se izmenom Pravilnika, primarijati za medicinske biohemičare sada dobijaju preko DMBS. Od 2008. do 2015. godine bila sam predsednik Republičke stručne komisije za medicinsku i kliničku biohemiju i predsednik Komisije za izradu nomenklature laboratorijskih usluga Ministarstva zdravlja Republike Srbije.

Bila sam predsednik Sekcije za medicinsku biohemiju Farmaceutskog društva Srbije (1983–1987) i predsednik Društva medicinskih biohemičara Jugoslavije (DMBJ) (sada Društva medicinskih biohemičara Srbije) od 1988. do 2012. godine, kada sam imenovana za Izvršnog direktora Društva. Do mog izbora za predsednika DMBJ došlo je u pravom momentu. Kongres biohemičara Jugoslavije održavao se u Splitu. Ja nisam tad tamo otišla. Zvala me je moja drugarica Dušica Radosavljević i rekla da hitno moram da dođem u Split zbog izbora Predsednika DMBJ. Otišla sam. Moj izbor su podržali Profesori Franko Cetinić (BiH) i Niko Jesenovac (Slovenija), nisu hteli Profesor Anu Stavljančić-Rukavinu (Hrvatska) iz njima poznatih

razloga. Društvo medicinskih biohemičara Jugoslavije (DMBJ) formirano je 15. maja 1965. godine u Banja Luci i objedinjavalo je sve Sekcije medicinskih biohemičara u Republikama, koje su uglavnom pripadale Farmaceutskim Društvima. Ja sam nakon izbora registrovala DMBJ 06. aprila 1989. godine pri Gradskom sekretarijatu za unutrašnje poslove u Beogradu (što do tad nije bila praksa) na koji način sam sačuvala Društvo, koje je bilo članica IFCC od 1972. godine (ovo članstvo kasnije je pripalo Društvu medicinskih biohemičara Srbije) za razliku svih drugih po republikama koja su mnogo kasnije postala novoosnovana Društva i članice IFCC i EFLM (www.dmbj.org.rs). Od tada sam i nacionalni predstavnik u Međunarodnoj federaciji za kliničku hemiju i laboratorijsku medicinu (International Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, IFCC), Evropskoj federaciji za kliničku hemiju i laboratorijsku medicinu (EFLM) i Balkanskoj kliničko-laboratorijskoj federaciji (Balkan Clinical Laboratory Federation, BCLF).

Jedan sam i od osnivača Balkan Clinical Laboratory Federation (BCLF, www:bclf.info), čiji sam bila i predsednik i organizator tri BCLF skupa (Budva i Beograd).

U Društvu medicinskih biohemičara Jugoslavije organizovala sam petnaest Kongresa medicinskih biohemičara Jugoslavije (odnosno Srbije), tri Balkanska

sastanka laboratorijske medicine i više Biohemijskih dana. Osnivač sam stručnog godišnjeg sastanka „Novine u laboratorijskoj medicini” i trajnih kurseva usavršavanja medicinskih biohemičara. Osnivač sam međunarodnog simpozijuma „EFLM Symposium for Balkan Region“ koji se pod pokroviteljstvom IFCC-a i EFCC-a održava svake godine u Beogradu sa temama koje su posvećene najnovijim saznanjima u laboratorijskoj medicini. Do sada je održano šesnaest Simpozijuma na kojima su učestvovali najpoznatiji svetski stručnjaci iz oblasti medicinske biohemije i laboratorijske medicine. Naučne i stručne aktivnosti u okviru ovih simpozijuma opisane su detaljno u monografiji: **PROFESSIONAL ACTIVITIES OF SERBIAN LABORATORY MEDICINE SPECIALIST IN BALKAN REGION: Neighbouring Countries: The Same Professional Aim (Under IFCC and EFLM Auspices)** (Nada Majkić-Singh and Snežana Jovičić, Society of Medical Biochemists of Serbia) (www.dmbj.org.rs). Iz Monografije se vidi da je naše Društvo dovelo u Beograd sve najpoznatije stručnjake iz laboratorijske medicine u svetu.

Vratila bih se ovde na jednu divnu scenu tokom opuštanja na našim sastancima kad smo pošli na svečanu večeru i našli se u Uzun Mirkovoj ulici (u kojoj se nalazila moja osnovna škola „Đorđe Jovanović“). Iako sam živela na Dorćolu nisam znala zašto se ta ulica tako zove, kao ni mnoge druge. Malo su nas učili istoriji i poznavanju grada. Pred restoranom

PROFESSIONAL ACTIVITIES OF SERBIAN LABORATORY MEDICINE SPECIALISTS IN BALKAN REGION

Nada Majkić-Singh
and Snežana Jovičić
Society of Medical Biochemists of Serbia

Neighbouring Countries:
The Same Professional Aim
Under IFCC and EFLM Auspices

Pobednik (Serbian Cyrillic: Победник, English: The Victor) is a monument in the Upper Town of the Belgrade Fortress, built to commemorate Serbia's victory over Ottoman and Austro-Hungarian Empire during the Balkan Wars and the First World War. Erected in 1928, and standing at 14 metres (46 ft) high, it is one of the most famous works of Ivan Meštrović. It is also one of the most visited tourist attractions in Belgrade and the city's most recognizable landmark. It is a standing bronze male figure with a falcon in the left hand and a sword in the right, modelled by the sculptor Ivan Meštrović, set on a pedestal in the form of a Doric column on a tall cubic base, designed by the architect Petar Bajalović. The statue looks forward across the confluence of the Sava and the Danube, and over the vast Pannonian plain, towards the very distant Fruška Gora mountain (until 1918 a domain of Austro-Hungarian empire), it is probably the most powerful, most popular visual symbol of Belgrade.

„Aeroklub“ stajala sam sa mojim studentom Davidom Vučenom i kolegicom iz Turske. Tog momenta palo mi je na pamet da je Uzun turska reč, te sam je pitala šta to znači. Ona mi odgovara „Veliki čovek“. Tad sam na Googlu videla da je Mirko Apostolović, srpski junak u srpsko-turskim ratovima bio ranjavan 9 puta i preživeo. Dobio je nadimak Uzun Mirko. Tada sam rekla: „Davide ti si od sad Uzun David“ jer je i on bio naočit i veoma aktivan na Fakultetu. Međutim, u jednom momentu me je razočarao jer uopšte kao studentski aktivista nije znao zašto su studenti štrajkovali u Rektoratu. Bila sam zapanjena i oduzela mu titulu. Međutim, ponovo sam mu je vratila. Sad bih volela da znam šta se dešava sa njim jer ga već nema nekoliko godina, a čujem da nije ni diplomirao. Pa hajde Davide, ti si Uzun ili ti „Veliki čovek“.

Glavni i odgovorni urednik sam časopisa „Jugoslovenska medicinska biohemija“ (sada Journal of Medical Biochemistry) od 1991. godine u kom periodu ovaj časopis postaje međunarodni. Takođe sam u mandatu predsednika DMBJ registrovala časopis u Beogradu i na taj način ga sačuvala. Član sam Redakcionog odbora časopisa Clinical Laboratory i recenzent u više međunarodnih časopisa.

U našoj zemlji član sam Društva medicinskih biohemičara Srbije i Farmaceutskog društva Srbije. U inostranstvu sam član Međunarodnog društva za kliničku enzimologiju (International Society of

JUGOSLOVENSKA MEDICINSKA BIOHEMIJA

Časopis Društva medicinskih biohemičara Jugoslavije
Official Journal of the Yugoslav Society of Medical Biochemists

Godište: 11

Beograd, juli – decembar 1992.

Broj: 3–4

SADRŽAJ – CONTENTS

ORIGINALNI NAUČNI RAD – ORIGINAL PAPER

Ž. Saničanin, Jasminka Mehanović-Harjalkić and B. Pikuša
ENDOTOXIN-INDUCED CHANGES OF GLUTATHIONE-S-TRANSFERASE IN THE LIVER AND
BLOOD SERUM OF THE RAT 65

Ivan Stanković, Ivanka Miletić, Vojislav Miletić
PRIMEŃA ELISA - WESTERN BLOT TEHNIKE ZA ISPITIVANJE PREOSETLJIVOSTI NA GLJADIN
PŠENIČNOG BRAŠNA 69

**VII KONGRES MEDICINSKIH BIOHEMIČARA JUGOSLAVIJE – VII CONGRESS OF
MEDICAL BIOCHEMISTRY OF YUGOSLAVIA 75**

OBAVEŠTENJA – TECHNICAL REPORTS

Milka Golubović
IZVEŠTAJ SA 8. INTERNACIONALNOG KONGRESA IMUNOLOGA, BUDIMPEŠTA,
AVGUST 23 - 28 1992. 173

Marina Stojanov
IZVEŠTAJ SA 8-og INTERNACIONALNOG SIMPOZIJUMA "BIOLOGIE PROSPECTIVE"
ODRŽANOG U METZ-u OD 14. DO 18. SEPTEMBRA 1992. 174

YUGOSLAV MEDICAL BIOCHEMISTRY

Volume: 11

Belgrade, July – December 1992

No: 3–4

JUGOSLOVENSKA MEDICINSKA BIOHEMIJA

Časopis Društva medicinskih biohemičara Srbije i Crne Gore
Official Journal of the Society of Medical Biochemists of Serbia and Montenegro

Godište: 23

Beograd, oktobar – decembar 2004

Broj: 4

SADRŽAJ – CONTENTS

PREGLEDNI ČLANAK – REVIEW ARTICLE

- Danijela Vučević, Tatjana Radosavljević, Gordana Đorđević-Denić*
ULOGA EOZINOFILNIH LEUKOCITA U PATOGENEZI BRONHIJALNE ASTME 333

ORIGINALNI NAUČNI RAD – ORIGINAL PAPER

- Vesna Vučić, Miroslav Adžić, Ana Nićiforović, Nevena Tišma, Sabera Ruždžić, Marija B. Radojčić*
CELL DEATH IN IRRADIATED PROSTATE CANCER CELLS ASSESSED BY FLOW CYTOMETRY 343
- Aleksandra Nikolić, Aleksandra Divac, Nada Bogdanović, Marija Mitić-Milkić, Dragica Radojković*
CFTR GENE ANALYSIS IN PATIENT WITH ATYPICAL CYSTIC FIBROSIS 351
- Aleksandra Perić-Popadić, Mirjana Bogić, Žikica Joutić, Sanjila Rašković, Vesna Tomić-Spirić, Snežana Kovačević, Jasna Bolpačić, Miodrag Čolić*
THE INFLUENCE OF ATOPY ON sICAM-1 SERUM LEVELS IN PATIENTS WITH ALLERGIC RHINITIS AND BRONCHIAL ASTHMA 355
- Jelena Poznanić, Ljubica Perišić, Jelena Urošević, Branka Petrućev, Tatjana Đureinović, Nataša Tošić, Lidija Krivokapić-Dokmanović, Dragana Janić, Milica Čvorkov-Dražić, Gordana Bunjevački, Sonja Paulović*
BIOCHEMICAL PHENOTYPE AND ORIGIN OF THE THREE MOST COMMON BETA-THALASSEMIA MUTATIONS IN SERBIA 361
- Zorica S. Saičić, Dejan N. Mijalković, Aleksandra L. Nikolić, Duško P. Blagojević, Mihajlo B. Spasić, Vojislav M. Petrović*
EFFECT OF THYROXINE ON GLUTATHIONE-DEPENDENT ANTIOXIDANT ENZYME ACTIVITIES AND GLUTATHIONE CONTENT IN THE INTERSCAPULAR BROWN ADIPOSE TISSUE OF DIFFERENT MATURATED RATS 367
- Ljiljana Petrović-Rackov, Nada Pejnović, Zoran Mijušković, Gordana Ercegović*
INFLAMMATORY RESPONSE IN RHEUMATOID ARTHRITIS 375
- Radmila Maksimović, Ljuba Mandić, Slavica Spasić*
THE BASIC HAEMATOLOGICAL MEASUREMENTS IN PERIPHERAL BLOOD FROM WORKERS EXPOSED TO MERCURY VAPOURS 381

Nastavak na poledini korica (continued on back cover)

YUGOSLAV MEDICAL BIOCHEMISTRY

Volume: 23

Belgrade, October – December 2004

No: 4

STRUČNI RAD – PROFESSIONAL PAPER

Dragica Milenković, Aleksandar Vuksanović, Nataša Lalić, Sanja Simić-Ogrizović, Violeta Dopsaj
NOVI PROTOKOL ZA LABORATORIJSKO ISPITIVANJE PACIJENATA SA KALKULOZOM URINARNOG TRAKTA... 387

Nada Kostić, Branislava Brkić, Zorica Čaparević, Verica Milošević
SOMATOSTATIN U OBOLJENJIMA GASTROINTESTINALNOG TRAKTA 393

OBAVEŠTENJA – TECHNICAL REPORTS 397

Jugoslovensku medicinsku biohemiju
referišu: Bowker International Serials Database, Bulletin Scientifique, Chemical Abstracts Service, EMBASE / Excerpta Medica, Elsevier BIOBASE / Current Awareness in Biological Sciences, Current Awareness in Biomedicine
Jugoslovenski Bibliografsko Informacijski Institut, Referativnyi Zhurnal.

Jugoslovenska medicinska biohemija
is covered by the following indexing and abstracting service: Bowker International Serials Database, Bulletin Scientifique, Chemical Abstracts Service, EMBASE / Excerpta Medica, Elsevier BIOBASE / Current Awareness in Biological Sciences, Current Awareness in Biomedicine, Referativnyi Zhurnal, Yugoslav Institute for Bibliography and Information (YUBIN)

UDK 577.1 : 61

ISSN 1452-8258

JOURNAL OF MEDICAL BIOCHEMISTRY

Published by
The Society of Medical Biochemists of Serbia
Belgrade

J Med Biochem

Vol. 42 • No 1 • 2023

JOURNAL OF MEDICAL BIOCHEMISTRY

available online at
<http://www.dmbj.org.rs/jmb>
<http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=1452-8258>

The Journal of Medical Biochemistry
is a member of

Committee on Publication Ethics

www.publicationethics.org

European
Association of
Science
Editors

www.ease.org.uk

www.wame.org

Journal of Medical Biochemistry

is covered by the following indexing and abstracting service:

PubMed, PubMed Central, Web of Science-Science Citation Index Expanded (SciSearch[®], Clarivate Analytics), Journal Citation Reports / Science Edition, (JCR, Clarivate Analytics), EBSCO Publishing, EMBASE / Excerpta Medica, Elsevier BIOBASE / Current Awareness in Biological Sciences, Current Awareness in Biomedicine, Chemical Abstracts Service, ChemWeb, CAB Abstracts, Ulrich's Periodicals Directory, EuroPub, Publons, Global Health, Google Scholar, DOAJ (Directory of Open Access Journals), Summon, Bowker International Serials Database, Bulletin Scientifique, Elsevier-SCOPUS, SCImago, Sherpa/RoMEO, VINITI: All-Russian Institute of Scientific and Technical Information, Referativnyi Zhurnal, National Library of Serbia, KoBSON

Clinical Enzymology), Američkog društva za kliničku hemiju (American Association of Clinical Chemistry), Međunarodne federacije za kliničku hemiju (International Federation of Clinical Chemistry), Evropske federacije za kliničku hemiju i laboratorijsku medicinu (European Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine), Engleskog društva kliničkih biohemičara (English Association of Clinical Biochemists), Njujorške akademije nauka (New York Academy of Science), Kanadskog društva za kliničku hemiju (Canadian Society of Clinical Chemists) i Federacije balkanske kliničke laboratorije (Federation of Balkan Clinical Laboratory). Član sam Odbora za lipide pri Kardiološkoj sekciji SLD-a.

Od stručnih priznanja dobila sam Diplomu Saveza Farmaceutskih društava (1988) i Diplomu medicinskih biohemičara Jugoslavije (1995. i 2015), kao i Počasnu diplomu DMBS, i Veliku zlatnu povelju Jedinstvenog udruženja za kvalitet (JUSK, 2010), Diplomu Grčkog Društva za laboratorijsku medicinu za razvoj struke u Balkanskom Regionu i šire, kao i niz drugih raznih priznanja. Kao počasna predsednica Udruženja medicinskih biohemičara Republike Srpske dobila sam 02. 06. 2023. godine Zahvalnicu Udruženja za veliku podršku i istaknut doprinos radu Udruženja biohemičara Republike Srpske.

SUCCESSFUL PEOPLE IN SERBIA

AN OXFORD WORLDWIDE PRESS PUBLICATION

ENGLISH EDITION

Ove godine Oxford Worldwide Press izdao je Enciklopediju SUCCESSFUL PEOPLE IN SERBIA u kojoj se nalazi i moja biografija.

Ovde moram ispričati neobičan susret i događaj. Nakon izleta na izlazu iz pećine Vjetrovica (Opština Trebinje, 03. 06. 2023. godine) upoznala sam biohemičara iz Mostara Adnan Velea, koji je novi Predsednik Komore medicinskih biohemičara Federacije BiH. Pričali smo o struci i pomogao mi je da dođem do manastira gde su mošti Carice Jelene, majke Cara Konstantina začetnika pravoslavlja. Kasnije je komentarisao jednu sliku na FB i napisao sledeće o meni: *„HVALA VAM na vremenu i pozdravima, vjeruj te mi da sam se osjećao kao fudbalski junior kad sretne Maradonu ili Pelea. Vi ste zaista jedna Ogromna veličina, Gorostas, Maestro medicinske biohemije i ponavljam bila mi je izuzetna čast, čak sam imao i tremu dok sam sa Vama razgovarao, eto toliko (straho)poštovanje imam prema Vama, a Vi ste svojim drugarskim odnosom relativno brzo razbili tremu, a poštovanje ostaje do Sudnjeg dana. Lijep pozdrav iz Hercegovine”*.

Ove njegove reči, a naročito poslednje, govore mnogo o mom odnosu sa mojim studentima i saradnicima i poštovanju koje godinama doživljavam.

U zaključku može se videti da je bilo niz razloga da odustanem, kako od Farmaceutskog fakulteta tako i od Kliničkog Centra Srbije, s obzirom da su mi

MAJKIĆ SINGH NADA

Full professor at the Faculty of Pharmacy in Belgrade

Born in Majkić Japra, Bosnia and Herzegovina in 1947. Nada graduated from the Faculty of Pharmacy in Belgrade in 1969, obtained her master's degree in 1972, and her doctorate in 1974. She continued her education in medical biochemistry through postgraduate and doctoral studies at the Institute of Medical Biochemistry, Faculty of Pharmacy, as well as at the London Polytechnic School and the University of Newcastle, at institutes for clinical biochemistry and experimental biology. Nada has been employed at the Faculty of Pharmacy in Belgrade since 1971. She has participated in the implementation of undergraduate, postgraduate, and specialist education in the field of medical biochemistry at all levels. She has been particularly engaged in forming the profile of medical biochemist and modernizing the specialization program in medical biochemistry. Nada has written 20 textbooks on medical biochemistry. At the invitation of the Publishing Institute of Serbia, she wrote two textbooks on medical biochemistry for high school, which have been used for many years. She was the head of the Institute of Medical Biochemistry at the Faculty of Pharmacy in Belgrade from

1984 to 1995. Her main areas of research are clinical enzymology, genetic polymorphism, the impact of drugs on clinical-biochemical parameters, the role of biologically active proteins in metabolic processes, and the standardization of certain clinical-biochemical methods. She has led several research projects. Most of the results of her research have been published in leading international journals in the field of clinical biochemistry and enzymology. Majkić-Singh has published over 350 scientific and professional papers, including 110 in leading international and 140 in international journals, as well as 350 presentations at domestic and international congresses in the field of medical biochemistry. She has delivered over 50 introductory and plenary lectures. Nada has organized fifteen Congresses of Medical Biochemists of Yugoslavia, later Serbia, three Balkan Meetings of Laboratory Medicine, and several Biochemical Days within the Society of Medical Biochemists of Yugoslavia. She is the founder of the "Profesor Ivan Berkeš" Scientific Conference and the "Profesor Ivan Berkeš" Scientific Fund, which awards the most successful students of the Faculty of Pharmacy, masters of pharmacy-medical biochemists, and masters of pharmacy each year. She is the founder of the international symposium "EFLM Symposium for Balkan Region", which is held annually in Belgrade under the auspices of the IFCC and EFCC, with topics dedicated to the latest findings in laboratory medicine. Starting in 1986, she and her collaborators have been involved in the formation and organization of the integrated

clinical-biochemical service at the Clinical Center of Serbia, which has grown into the Institute of Medical Biochemistry, the reference laboratory service in Serbia and Yugoslavia. Under her leadership, the Institute for Medical Biochemistry was the first in our country to introduce a quality management system in its laboratories in 2000, according to ISO 9001:2001, and accreditation according to ISO 17025 and ISO 15189. The institute also conducts a national program for external quality control of all laboratories in the country, known as SN-EQAS-Medical Biochemistry. Nada was the president of the Board of the Institute for Pharmacy of Serbia, as well as the first president of the Assembly of the Pharmaceutical Chamber of Serbia. She is the initiator and founder of the Chamber of Biochemists of Serbia. From 2009 to 2012, she was the president of the Supervisory Board of the Institute for Blood Transfusion of Serbia. She has been the president of the Society of Medical Biochemists of Serbia since 1988 and a national representative in the International Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, the European Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, and the Balkan Clinical Laboratory Federation. Since 2012, she has been the Executive Director of the Society of Medical Biochemists of Serbia. She is the editor-in-chief of the "Journal of Medical Biochemistry" since 1991, when this journal became international. Majkić-Singh is a member of the Editorial Board of the "Clinical Laboratory" journal and a reviewer for several international journals. From

1994 to 2003, she was the president of the Federal Commission for Medical Biochemistry, as well as the Republic Commission for Medical Biochemistry and Clinical Biochemistry, and since 1992, she has been the president of the Commission for Primary Care of the Pharmaceutical Society of Serbia. She is a member of the Society of Medical Biochemists of Serbia, the Pharmaceutical Society of Serbia, and the Scientific Society of Serbia, as well as a member of the International Society for Clinical Enzymology, the American Society for Clinical Chemistry, the International Federation of Clinical Chemistry, the European Federation of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine, the English Society of Clinical Biochemistry, the New York Academy of

Sciences, the Canadian Society for Clinical Chemistry, and the Balkan Clinical Laboratory Federation. Ms. Majkić-Singh was a member of the Lipid Committee of the Cardiology Section of the SLD. She received the Diploma of the Association of Pharmaceutical Societies (1988), the Diploma of Medical Biochemists of Yugoslavia (1995) and (2015), the Honorary Diploma of DMBS and the Great Golden Plaque of the Unique Association for Quality in 2010, the Diploma of the Greek Society for Laboratory Medicine for the development of the profession in the Balkan region, as well as numerous other awards. She speaks English.
dmbj.org.rs

stalno podmetali prepreke. Međutim, ja ni jednog momenta nisam ni pomislila „e sad je dosta, odoh ja“. Nisam prekinula komunikaciju ni sa najljućim neprijateljem, znala sam da moram biti uporna jer sve što sam činila nisam činila zbog sebe već zbog naše struke, mojih đaka i saradnika. Danas sam ponosna što imam niz prijatelja kako iz zemlje tako i iz inostranstva koji cene i zahvalni su mi na svemu što sam za njih činila. Ovo sam napisala upravo da oni shvate da su odgovornost, upornost i poštenje najvažnije ljudske osobine, kao i da moraju istrajati bez obzira na sve prepreke, kojih će kao što iz moje biografije vidite uvek biti!

U Beogradu,
08. 04. 2023. godine

Nada Majkić-Singh

UTISCI O MOJOJ ŽIVOTNOJ PRIČI

Draga Profesorka,

Pročitala sam u jednom dahu. Neverovatno kako ste slikovito sve napisali. Prvo me je podsetilo na knjige o Nikoli Tesli i Mihajlu Pupinu, *Portret među maskama* i *Od pašnjaka do naučenjaka*. Međutim, ova knjiga je stvarno unikat, konkretna i smela. Mada sam od Vas slušala o većini situacija napisanih u knjizi, pisana reč stvarno ima veću težinu. Verujem da će ova knjiga imati pravu praktičnu primenu i biti ozbiljna pouka i usmerenje za mlade ljude, kako za profesionalne tako i za životne situacije. I za nas koji Vas poznajemo i za druge koji će Vas znati po čuvenju. Ali, nisam sigurna da će se ponoviti neko sa takvom snagom i genijalnošću kao Vi. Mogu samo da kažem da sam jako ponosna što ste mi bili profesor i direktor, a učitelj/mentor i dalje.

Lep pozdrav,
Neda Milinković

Draga Profesorka Nado,

Pročitala sam Vašu biografiju. Evo mojih utisaka, pošto ste me pitali.

Zanimljivo mi je kako ste pisali o saplitanjima koja ste imali. Samo saopštite činjenice i idete dalje.. Ne znam kako ste se Vi osećali u svim tim situacijama, rekla bih moralno superiorno. Ne znam kako su se osećali oni koji su Vas saplitali. Verovatno poraženo.... Mislim da ste nasledili jednu veliku vitalnost od Vaših roditelja, pa je i taj rani kontakt sa selom i prirodom verovatno uticao na Vas da se toliko razlikujete od drugih. Jako mi se sviđa što ste se uvek sećali onih koji su za Vas učinili nešto dobro. Posebno mi je lep momenat u biografiji kad kažete da ste svoje razredne starešine zvali na odbranu doktorata. Vi ste profesorka prava „Vučica“! Eto to kažem u veoma pozitivnom smislu. Jaki se ne boje da budu sami. Slabiji se uvek udružuju da sapliću jače od sebe.

S poštovanjem,
Katarina Ilić

Izdavač

DRUŠTVO
MEDICINSKIH
BIOHEMIČARA SRBIJE
e-mail: dmbj@eunet.rs
web: www.dmbj.org.rs
Beograd, 2024

Likovno-grafički urednik
Danijela Mijailović

Štampa
PRAVI POTEZ, Beograd

Štampano u 120 primeraka

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

612.015:929 Мајкић-Синг Н.

МАЈКИЋ-Синг, Нада, 1947-

Моја животна прича : pouka za mlade ljude / Nada Majkić-Singh. - Beograd : Društvo medicinskih biohemičara Srbije, 2024 (Beograd : Pravi potez). - 60 str. : ilustr. ; 24 cm

Autorkine slike. - Tiraž 120.

ISBN 978-86-83023-16-5

a) Мајкић-Синг, Нада (1947-) -- Аутобиографија

COBISS.SR-ID 148638729

ISBN 9788683023165

9 788683 023165